

## ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО ПСИХОЛОГІЗМУ В РАННІЙ МАЛІЙ ПРОЗІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «КРАСА І СИЛА»)

## PECULIARITIES OF ARTISTIC PSYCHOLOGISM IN VOLODYMYR VYNNYCHENKO'S EARLY SHORT PROSE (BASED ON THE COLLECTION "BEAUTY AND STRENGTH")

Сошнікова К. В.,

*orcid.org/0000-0003-2556-5545*

*аспірантка кафедри української філології та журналістики  
Центральноукраїнського державного університету  
імені Володимира Винниченка*

У статті здійснено комплексний аналіз художнього психологізму та засобів його реалізації в ранній малій прозі В. Винниченка на матеріалі збірки «Краса і сила». Проаналізовано історико-культурні передумови формування модерністського художнього мислення в українській літературі кінця XIX – початку XX століття та визначено роль модернізму у трансформації традиційної народницько-реалістичної моделі письма. Особливу увагу приділено зміні художньої парадигми, що супроводжувалася зміщенням акценту із зовнішнього відтворення дійсності на внутрішній світ людини, її психоемоційні переживання, внутрішні конфлікти та суб'єктивне сприйняття реальності. З'ясовано, що поширення модерністських тенденцій та психоаналітичних ідей сприяло поглибленню психологізму в українській прозі початку XX століття та формуванню нових способів художнього осмислення особистості.

У роботі розглянуто особливості становлення творчої манери В. Винниченка як письменника перехідної культурно-естетичної епохи, який суттєво розширив можливості модерної української прози через поглиблення художнього психологізму. Досліджено основні засоби психологізації персонажів у ранніх оповіданнях митця, серед яких психологічний портрет, міміка, жести, погляд, поведінкові реакції, мовленнєві характеристики та контраст між внутрішнім станом героя й зовнішньо демонстрованою поведінкою. Проаналізовано способи відтворення психологічної динаміки персонажів, їх емоційної нестабільності, прихованих мотивів учинків і внутрішньої суперечливості. Особливу увагу приділено психологічній функції художньої деталі, яка у прозі письменника стає важливим засобом розкриття внутрішнього світу персонажа.

На основі аналізу оповідань «Раб краси», «Краса і сила» та «Суд» встановлено, що В. Винниченко активно використовує нові модерністські форми психологізації, спрямовані на глибоке розкриття внутрішнього світу персонажа. Доведено, що рання проза письменника стала важливим етапом формування модерної психологічної прози в українській літературі початку XX століття та засвідчила перехід українського письменства до нових художніх моделей зображення людини.

**Ключові слова:** Володимир Винниченко, психологізм, модернізм, модерна проза, психологічний портрет, мала проза, «Краса і сила», українська література початку XX століття.

The article provides a comprehensive analysis of artistic psychologism and the means of its implementation in the early short prose of Volodymyr Vynnychenko, based on the collection «Beauty and Strength» («Krasa i Syla»). The study examines the historical and cultural prerequisites for the formation of modernist artistic thinking in Ukrainian literature at the turn of the 20th century and defines the role of modernism in transforming the traditional populist-realist model of writing. Particular attention is paid to the shift in the artistic paradigm, characterized by a transition from the external reproduction of reality to the inner world of the individual, their psycho-emotional experiences, internal conflicts, and subjective perception of reality. It is established that the spread of modernist



tendencies and psychoanalytic ideas contributed to the deepening of psychologism in early 20th-century Ukrainian prose and the formation of new ways of artistically interpreting the personality.

The paper explores the development of V. Vynnychenko's creative style as a writer of a transitional cultural and aesthetic era, who significantly expanded the possibilities of modern Ukrainian prose through the intensification of artistic psychologism. The main tools of character psychologization in the author's early stories are researched, including psychological portraits, facial expressions, gestures, gaze, behavioral reactions, speech characteristics, and the contrast between a character's internal state and externally demonstrated behavior. The study analyzes the methods of reproducing psychological dynamics, emotional instability, hidden motives for actions, and internal contradictions. Special emphasis is placed on the psychological function of the artistic detail, which serves as a vital means of revealing the character's inner world in the writer's prose.

Based on the analysis of the short stories «The Slave of Beauty» («Rab Krazy»), «Beauty and Strength» («Krasa i Syl»), and «The Judgment» («Sud»), it is determined that V. Vynnychenko actively employs new modernist forms of psychologization aimed at a profound disclosure of the character's inner world. It is proven that the writer's early prose was a crucial stage in the formation of modern psychological prose in Ukrainian literature of the early 20th century and marked the transition of Ukrainian writing to new artistic models of representing the human experience.

**Key words:** Volodymyr Vynnychenko, psychologism, modernism, modern prose, psychological portrait, short prose, «Beauty and Strength» («Krasa i Syl»), Ukrainian literature of the early 20th century.

**Постановка проблеми.** Початок ХХ століття став важливим етапом трансформації української літератури, пов'язаним із формуванням модерністського художнього мислення та поглибленням психологізму в прозі. Відхід від народницько-реалістичної моделі письма зумовив посилення уваги митців до внутрішнього світу людини, її психоемоційних переживань, підсвідомих імпульсів та внутрішніх конфліктів. У цьому контексті особливого значення набуває творчість В. Винниченка, який став одним із найяскравіших представників модерної української прози та суттєво розширив художні можливості психологічного зображення персонажа.

Рання мала проза письменника, зокрема твори збірки «Краса і сила», демонструє нові підходи до художнього осмислення людини, засновані на поглибленому аналізі внутрішнього світу героя, психологічній динаміці, емоційній суперечливості та прихованих мотивах поведінки. Водночас, попри значну кількість літературознавчих праць, присвячених творчості В. Винниченка, особливості художньої реалізації психологізму в його ранній малій прозі досі не стали предметом комплексного дослідження. Недостатньо вивченими залишаються механізми психологізації персонажів через систему портретних характеристик, міміки, жестів, поведінкових реакцій та внутрішніх психологічних конфліктів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Сучасний літературознавчий дискурс навколо творчості В. Винниченка значною мірою зосереджений на осмисленні його ролі як новатора модерної української прози та письменника перехідної культурно-естетичної епохи. Т. Гундорова та В. Дончик розглядають творчість митця в контексті формування нової художньої свідомості та модерністської трансформації української літератури, що супроводжувалася поступовим відходом від народницько-реалістичної традиції. А. Черниш досліджує проблеми психологізації прози та впровадження психоаналітичних елементів – неврозів, фобій, станів тривоги й внутрішньої суперечливості персонажа.

На стильовій своєрідності ранньої прози Винниченка, її психологічній заглибленості та художньому новаторстві акцентують С. Михида і О. Гуменюк. Теоретичне підґрунтя осмислення психофізичних реакцій як засобу розкриття внутрішнього світу персонажа представлено у працях В. Фащенко.

Попри значну кількість досліджень творчості В. Винниченка, механізми художньої психологізації персонажів у творах збірки «Краса і сила» досі потребують комплексного літературознавчого осмислення, що зумовлює актуальність розвідки.

**Метою статті** є дослідження особливостей художнього психологізму в ранній малій прозі В. Винниченка, зокрема у творах збірки «Краса і сила».

У статті використано історико-літературний, психоаналітичний, описовий та елементи компаративного методів дослідження. *Історико-літературний метод* дозволив простежити формування модерністських тенденцій в українській літературі початку ХХ ст. За допомогою *психоаналітичного підходу* досліджено особливості зображення внутрішнього світу персонажів. *Описовий метод* використано для аналізу художніх засобів психологізації, а елементи *компаративного аналізу* дали змогу зіставити ранню прозу В. Винниченка з попередньою реалістичною традицією.

*Наукова новизна дослідження* полягає у комплексному аналізі особливостей художнього психологізму в ранній малій прозі В. Винниченка в контексті модерністської трансформації української літератури початку ХХ століття.

**Виклад основного матеріалу.** На межі ХІХ–ХХ ст. Україна зазнає низки історичних, суспільних і культурних змін, які поступово стають поштовхом до її національного пробудження. Важливу роль у цьому процесі відіграють суспільно-політичні трансформації початку ХХ ст.: революційні настрої, активізація національного руху, формування нової інтелігенції, зростання інтересу до європейської філософії та культури. Українські митці дедалі активніше орієнтуються на модерністські течії Західної Європи – імпресіонізм, неоромантизм, символізм, психологічну прозу. Як зазначає В. Дончик, *«незважаючи на суворий ідеологічний нагляд, зберігався певний світоглядний і естетичний плюралізм у сфері літератури та мистецтва, і вони переживали бурхливе піднесення, що дає підстави називати цей час добою культурного відродження України»* [1, с. 24]. Поступове послаблення ідеологічного та цензурного тиску сприяло формуванню нового покоління письменників, які прагнули вивести українську літературу на новий етап розвитку, пов'язаний із трансформацією художнього мислення, відходом від народницько-реалістичної моделі письма та посиленням модерністських тенденцій. Т. Гундорова відзначає, що на межі ХІХ–ХХ століть в українській літературі формується нова художня свідомість, що супроводжується суттєвими змінами у способах мислення, системі образності, формах висловлювання та художніх моделях осмислення дійсності [2, с. 17].

Провідною течією цього періоду був модернізм, який Т. Гундорова справедливо називає *«каталізатором національного літературного розвитку»* [2, с. 25]. Письменники-модерністи поступово відходять від традиційної наслідувальної моделі літературного письма, зміщуючи акцент художнього мислення із зовнішнього описового відтворення дійсності на внутрішній світ людини, її психологічну складність та суб'єктивне переживання реальності. Так у центрі уваги митців опиняється саме особистість з її психоемоційною динамікою, внутрішніми суперечливостями та конфліктами [3, с. 174–175].

Поглиблення психологізму в українській літературі початку ХХ століття значною мірою пов'язане з поширенням психоаналітичних ідей, які змінили сам підхід до осмислення внутрішнього світу людини. А. Черниш пов'язує модернізм із новими психічними станами героя, пояснюючи, що *«українська епіка початку ХХ ст. промовисто декларує нові техніки письма відповідно до настанов модернізму, вагомо акцентуючи на нових для української літератури темах і предметах зображення – неврастенії, латентних психозах, неврозах, фобіях, тривогах, страхах як виразних психоаналітичних елементах...»* [4, с. 221]. На думку дослідниці, психоаналітичним фундаментом для творів українського митця слугують роздуми, монологи, елементи сповіді, техніка потоку свідомості, глибинне асоціювання, міфологічні паралелі, інтертекстуальні вкраплення, сні і фантазії. Саме ці засоби дозволяли митцям початку ХХ століття поглиблювати психологічне зображення персонажа та зосереджувати увагу на його внутрішньому світі [4, с. 221].

Особливе місце у формуванні модерної української прози та розвитку художнього психологізму посідає творчість В. Винниченка. Оскільки формування нового митця відбувалося на зламі двох літературних епох, В. Винниченко відчував гостру потребу в оновленні художніх засобів зображення людини. Письменник прагнув розширити художні можливості літератури

через нові форми психологічного осмислення особистості. Т. Гундорова зазначає, що для творчості В. Винниченка притаманне створення нової манери оповіді, у якому «*виникає зсув між «правдивою», однозначною, «моральною» оповіддю, «чесною» розповіддю від «я», що зорієнтована на дидактику, і «зачіпним», провокативним, навмисне висунутим уперед зображенням реальності, що непомітно підриває істинність сказаного*» [2, с. 280].

Метою автора-новатора було відійти від застарілих літературних канонів. Показовою у цьому плані є перша збірка творів В. Винниченка «Краса і сила». Рання проза письменника викликала неоднозначну реакцію в літературно-критичному середовищі початку ХХ століття. Одним з перших, хто наважився дати позитивний відгук про сміливу та неординарну творчість молодого митця, був І. Франко. Аналізуючи «проби пера» В. Винниченка, критик високо оцінює його митецькі здібності, зазначаючи, що збірка «Краса і сила» з'явилася «*серед млявої, тонко-артистичної та малосильної, або ординарно шабльонової та безталанної генерації сучасних українських письменників...*» [5, с. 139]. Згідно з І. Франком, модерна проза початку ХХ століття характеризується новим підходом до психологізму, що знаходить яскраве втілення й у творчості В. Винниченка. С. Михида пояснює, що В. Винниченко був не просто новатором українського модернізму та художнього психологізму в українській літературі, він очолив цілу стильову течію в літературі та «*повною мірою виявив сформованість художнього мислення, яке відповідало новим тенденціям в літературі. Першим, що кидається у вічі при знайомстві з поетикою перших друкованих творів письменника, це його легкість у ейдологічному зображенні дійсності*» [6, с. 19].

Особливість Винниченкових оповідань полягає в тому, що автор фактично не приділяє уваги побудові традиційного сюжету, письменник більше зосереджується на психологічному стані своїх героїв. Ставлячи персонажа перед складним вибором, В. Винниченко детально відтворює думки, емоції та почуття, які можуть бути притаманні людині в такій життєвій ситуації. Змальовуючи портрети, митець, на відміну від своїх попередників, повністю відмовляється від традиційної фольклорної манери опису зовнішності героя. В. Дончик акцентує увагу на тому, що «*письменник не прийняв народницького етнографізму й побутового реалізму своїх попередників, а набував необмеженої свободи... Його герої [...] воліють бути незалежними від натовпу, юрби, суспільної моралі, різного роду умовностей, приписів і обов'язковостей тільки тому, що йдуть за внутрішнім покликом бути вільними, а не рабами*» [1, с. 254].

Саме тому рання проза В. Винниченка становить особливий інтерес для дослідження художнього психологізму в українській літературі початку ХХ століття. У творах, що увійшли до збірки «Краса і сила», письменник активно використовує нові форми психологізації персонажа, зосереджуючи увагу на внутрішніх конфліктах, психоемоційній динаміці та прихованих мотивах людської поведінки.

Одним із провідних засобів психологізації у прозі Винниченка стає психологічний портрет персонажа. Так, образ головного героя оповідання «Раб краси» Василя подається через поєднання зовнішніх деталей із характеристикою його внутрішнього стану: «*...парубок був неспіливий, дуже блідий на виду, соромливий і якийсь чудний*», «*лежав, спершись ліктем на клунок, і, повернувши своє бліде, худе лице з чорним волоссям і чорними, напруженими, журливими очима в той бік, де серед земляків своїх лежала Катря...*» [7, с. 353]. Портретні риси зовнішності В. Винниченко подає досить лаконічно, акцентуючи не стільки на зовнішності героя, скільки на його психоемоційному стані. Епітети «неспіливий», «соромливий», «чудний», а також деталь «напружені, журливі очі» дозволяють передати внутрішню тривожність, емоційну вразливість і психологічну напругу персонажа. Показовим є також портрет земського начальника Михайла Денисовича Самоцвіта з оповідання «Суд»: «*...вигодований, опецькуватий чоловіча з підстриженими, мов стріха, чорними вусами й розтопірченими вухами, що дуже нагадують ліхтарі біля брички...*» [7, с. 128]. На перший погляд, письменник лише вдається до опису непривабливого зовні персонажа, проте система художніх деталей вияв-

ляє виразну авторську оцінку героя. Використовуючи промовисті порівняння, що апелюють до неживих предметів (вуса-стріха, вуха-ліхтарі), прозаїк вдається до опредметнення постаті чиновника, тим самим натякаючи на його духовну обмеженість. Таке акцентування на гротескних деталях не лише нівелює людську гідність Самоцвіта, а й підкреслює його бездушність та відчуженість від народу, перетворюючи фізичний опис на засіб гострої соціальної сатири.

В. Винниченко приділяв особливу увагу розкриттю психологічних портретів не лише головних героїв, а й другорядних персонажів, що дозволяло письменнику відтворити цілісну картину дійсності та сформувати специфічну атмосферу твору. Зокрема, в оповіданні «Раб краси» автор виводить три типи наймачів, наділяючи кожного виразною художньою деталлю, що слугує ключем до розуміння їхніх характерів. Перший образ – чоловік «із батіжком, з хитрими очима і з цигаркою, приліпленою до нижньої губи» [7, с. 354]. Батіжок у його руках маніфестує владність та готовність до репресивних методів керування, а недбало «приліплена» до губи цигарка стає красномовним жестом зверхності та цинізму.

Другий тип наймача постає «в білих комірчиках і в жовтому брилі», звертаючись до кожного «холопчик»; при цьому «коли він дихав, то живіт йому колихався, як жіночі груди» [7, с. 359]. Тут автор зміщує акцент на зовнішні атрибути статусу та фізіологізм. Білий комірць виступає своєрідною соціальною візитівкою, тоді як фамільярне звертання викриває приховану зневагу до робітників. Своєю чергою, третій наймач, який «говорив одривисто, рішуче, сердито й оглядав кожного через окуляри» [7, с. 362], репрезентує тип авторитарної особистості. Його пильний, важкий погляд через скельця окулярів стає інструментом психологічного тиску, що викликає у присутніх підсвідоме бажання захиститися від надмірного контролю та штучно нав'язаного авторитету.

Помітне місце в малій прозі В. Винниченка займає психологізація зовнішнього образу персонажа через міміку, жести, погляд і поведінкові реакції. Глибинну суть цього підходу при творенні психологічного портрета розкриває В. Фащенко, зауважуючи: «Вміння у зовнішньому побачити внутрішнє – це особливе обдарування людинознавця, котре ґрунтується на матеріалістичному розумінні психофізичних реакцій, які відбиваються у типових порухах і виразах» [8, с. 38]. Відтак, фіксуючи зміни міміки, жестів чи погляду, автор майстерно передає динаміку внутрішніх переживань героя. Настанова на фізіогномізм яскраво виявляється в образі Катрі (оповідання «Раб краси»). Провідною психологічною деталлю тут виступає погляд, який слугує індикатором найменших емоційних коливань дівчини. Коли вона проходить повз Василя, який їй дуже подобається, погляд «хвилюючий та ваблячий, як гріх» [7, с. 353]; коли розсердилася на дядька Сафрона, «зиркнула на нього» [7, с. 355]; коли слухала Василеву сопілку, «вона задумливо дивилася йому на руки й слухала, як у грудях ворушилось щось тепле, ніжне...» [7, с. 358]; коли була незадоволена, що Василь найнявся без неї, «хмуро й суворо глянула на його» [7, с. 359] та «гнівно зиркнула» [7, с. 359]; коли збиралася на роботу разом із коханим, «кидала у його бік лукавим, щасливим поглядом» і «весело озиралася на всі боки» [7, с. 362]; коли розлучалася із Василем, була «нахмурена і зла» [7, с. 365] тощо. Через систему таких візуальних деталей Винниченко передає найтонші психоемоційні зміни персонажа, уникаючи розлогих авторських пояснень. Тож зовнішня реакція героїні стає важливим засобом розкриття її внутрішнього світу та психологічної динаміки.

Для розкриття внутрішньої драми Мотрі (оповідання «Краса і сила») В. Винниченко вибудовує надзвичайно динамічний психологічний портрет героїні. Опинившись перед екзистенційним вибором між Ільком («красою») та Андрієм («силою»), жінка перебуває у стані постійної внутрішньої дисгармонії, що межує з невротичним розладом. Автор акцентує на тому, що в моменти найвищого емоційного напруження моторика та міміка Мотрі стають безпосереднім віддзеркаленням її деструктивного психічного стану. Часто, описуючи дії героїні, В. Винниченко використовує прислівник «нервово» («нервово посміхнулася» [7, с. 27], «нервово потягнула Ілька з призьби» [7, с. 25], «якось нервово й швидко зриваючи з голови хустку» [7, с. 27]), тим самим показуючи страх та невротичне реагування на власну життєву ситуацію.

Як правило, рухи Мотрі стрімкі, різкі та енергійні, що свідчить про її пристрасну, холеричну натуру та постійне емоційне напруження («*наче поспішаючи кудись, показала вона чотири круглі синяки*» [7, с. 24], «*відпихнула вона його руку*» [7, с. 24], «*схопилась вона, стала коло Ілька*» [7, с. 23], «*тикнувши з ненавистю дві дулі, блиснула очима, насунула хустку і швидко пішла з двору*» [7, с. 29], «*схопила його за рукав Мотря*» [7, с. 49]).

Думки, почуття та поведінкові реакції Мотрі змінюються так само стрімко, як і її емоційний стан. В. Винниченко майстерно відтворює «пластичність» характеру героїні, демонструючи, як зовнішні чинники здатні миттєво змінювати її психологічний стан на протилежний. Прагнучи перевірити Ілька та переконатися у його здатності захистити її, Мотря свідомо провокує героя, поєднуючи приниження, емоційний тиск і демонстративну зневагу з раптовими проявами ніжності та турботи. Так, героїня то навмисно підкреслює слабкість Ілька й порівнює його з Андрієм («*А крикни на тебе – то й сховаєш хвоста...*» [7, с. 23]), то поводить себе лагідно й емоційно відкрито («*Ти тепер такий хороший...*» [1, с. 26]). Як зауважує О. Цєпа, Мотрині вподобання суголосні з давньогрецьким ідеалом калокагатії – гармонійного поєднання фізичної краси й духовної сили [9, с. 262]. Героїня намагається поєднати у власному уявленні дві протилежні моделі чоловічої поведінки – силу й ніжність, агресію й чуттєвість, що й зумовлює її внутрішню суперечливість і психологічну нестабільність. Таким чином, через динаміку жестів, контрастну міміку та мовленнєві провокації В. Винниченко створює цілісний психологічний портрет, що повною мірою вмотивовує подальші вчинки героїні.

Психологічні портрети персонажів малої прози В. Винниченка вирізняються особливою достовірністю та внутрішньою психологічною напругою. Письменник не обмежується безпосереднім відтворенням емоцій персонажів, а часто вдається до прихованої психологічної характеристики, коли справжні почуття героя маскуються зовнішньо демонстрованою поведінкою. Така психологічна двоплановість дозволяє авторові глибше розкрити внутрішній конфлікт персонажа та показати суперечність між його реальними переживаннями й вимушеною соціальною роллю. Показовим у цьому плані є образ Дуринди з оповідання «Суд», який приїздить до земського начальника Михайла Самоцвіта з проханням дозволити користуватися жаткою. Самоцвіт, захопившись політичними розмовами, фактично ігнорує справжню мету приходу гостя, змушуючи Дуринду підтримувати небажану для нього бесіду. Попри внутрішнє роздратування та нудьгу, герой вимушений демонструвати зацікавленість і покірність, адже залежить від рішення чиновника. В. Винниченко майстерно передає психологічне напруження персонажа через його зовнішні реакції: «*Гостю, очевидно, нудно й ніколи, але він покірливо ступає поруч хазяїна, криво, невпопад усміхається й хитає головою, коли треба й не треба*» [7, с. 128]. Водночас справжнє ставлення Дуринди до Самоцвіта розкривається через окремі психологічні деталі: герой «*мовчки слухає та іноді тільки дивиться з ненавистю на кінчик сірого вуха й носа*» [7, с. 128]. Письменник будує психологічний портрет не через пряме авторське пояснення емоцій, а через контраст між внутрішнім станом персонажа та його зовнішньою поведінкою. Саме ця невідповідність між прихованими переживаннями й демонстрованими реакціями стає важливим засобом психологізації у прозі Винниченка.

**Висновки.** Рання проза В. Винниченка стала важливим етапом формування модерної української літератури початку ХХ століття та поглиблення художнього психологізму. У творах збірки «Краса і сила» письменник зміщує акцент із зовнішнього описового відтворення подій на внутрішній світ персонажа, його психоемоційні переживання та внутрішні конфлікти. Провідними засобами психологізації у прозі митця виступають психологічний портрет, міміка, жести, погляд, мовленнєві характеристики та поведінкові реакції героїв. Особливу увагу автор приділяє психологічній динаміці персонажів, контрасту між внутрішнім станом і зовнішньою поведінкою, а також прихованим мотивам людських учинків. Це дозволяє розглядати ранню творчість В. Винниченка як важливий етап становлення модерної психологічної прози в українській літературі.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дончик В. Г. Історія української літератури ХХ століття : у 2 кн. Кн. 1 : Перша половина ХХ століття. Київ : Либідь, 1998. 464 с.
2. Гундорова Т. І. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму : постмодерна інтерпретація. Київ : Критика, 2009. 448 с.
3. Козубенко Л. М. Концепція психологізму у художньому творі як літературознавча проблема. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 1, Ч. 2. С. 170–175. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-2/29>
4. Черниш А. Є. Психоаналіз й українська література ХХ ст.: асиміляція, інтеграція, актуалізація. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2022. № 21, Т. 2. С. 220–224. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.21.2.44>
5. Франко І. Я. Новини нашої літератури: Володимир Винниченко. Краса і сила. *Літературно-науковий вісник*. 1906. Т. 33. Кн. 2. С. 139–141.
6. Михида С. П. У пошуках нової моралі. Слідами його експериментів: змістові домінанти та поетика конфлікту в драматургії Володимира Винниченка. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2002. С. 8–34.
7. Винниченко В. К. Краса і сила : повісті та оповідання. Київ : Дніпро, 1989. 750 с.
8. Фащенко В. В. У глибинах людського буття : літературознавчі студії. Одеса : Маяк, 2005. 640 с.
9. Цєпа О. В. Особливості художнього психологізму в малій прозі Володимира Винниченка. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Філологічні науки*. Кіровоград, 2010. Вип. 92. С. 258–263.

Дата першого надходження статті до видання: 31.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 28.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026